

UZASADNIENIE

Decyzją z 29 września 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w W. stwierdził, że K. G. (1) jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) A. W. (1) nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, to jest emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu od 7 maja 2022 r. do 31 maja 2022 r.

W uzasadnieniu wskazano, że zawarcie z ubezpieczoną umowy zlecenia i zgłoszenie jej do ubezpieczeń społecznych jako zleceniobiorcy było czynnościami pozornymi (świadczenie pracy na podstawie zlecenia nie miało miejsca), które miały na celu jedynie zagwarantowanie świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, co zgodnie z art. 83 § 1 k.c. skutkuje nieważnością złożonych oświadczeń.

Organ rentowy wskazał, iż podpisanie kwestionowanej umowy zlecenia i zgłoszenie do ubezpieczeń w istocie nie miało na celu realizacji interesów płatnika z jednej strony i świadczenia pracy za wynagrodzeniem z drugiej, na co wskazują takie okoliczności jak:

- wpływ dokumentu zgłoszeniowego do ubezpieczeń społecznych w dniu wystąpienia niezdolności do pracy,
- krótki -zaledwie 3 dniowy okres zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych
- przystąpienie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego na krótko - 84 dni przed wystąpieniem długotrwałej niezdolności do pracy,
- wcześniejsza znajomość stron - wcześniej wnioskodawczyni wykonywała zlecenie u żony płatnika prowadzącej firmę pod tym samym adresem co płatnik,
- brak wcześniejszego okresu podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu,
- świadczenia w postaci zasiłku chorobowego miały być uzyskane w krótkim czasie od zgłoszenia do ubezpieczeń, przez co koszty związane z uczestnictwem w powszechnym systemie ubezpieczeń ponoszone przez płatnika i ubezpieczona były istotnie ograniczone.
- brak dowodów potwierdzających wykonywanie zlecenia

(decyzja w aktach ZUS k. nienumerowane)

K. G. (1) złożyła odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany i uznania, iż podlega ubezpieczeniom w spornym okresie od 7 maja 2022 r. do 31 maja 2022 r.

W uzasadnieniu odwołania podniosła, iż umowa zlecenia zawarta z firmą (...) nie miała na celu obejścia przepisów prawa, ponieważ podjęła zatrudnienie w tej firmie i po przejściu szkolenia BHP wykonywała polecane jej obowiązki w sposób uzgodniony z koordynatorem, na dowód czego przedłożyła wydruk korespondencji sms pomiędzy nią a tym koordynatorem.

(odwołanie z załącznikami k. 3-8)

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych – I Oddział w W. wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych, podtrzymując argumentację przyjętą w zaskarżonej decyzji. (odpowiedź na odwołanie k. 10-12)

Płatnik składek A. W. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) nie zajął stanowiska w sprawie. (bezsporne)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik A. W. (1) prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie agencji pracy tymczasowej pod nazwą (...) A. W. (1) od 1 grudnia 2011 r. Obecnie zgłasza do ubezpieczeń społecznych 237 osób. (odpis z CEIDG w aktach US k. nienumerowane oraz k. 23)

K. G. (1) posiada wykształcenie średnie. (świadczenie ukończenia liceum w aktach ZUS k. nienumerowane)

Po raz pierwszy do FUS wnioskodawczyni została zgłoszona we wrześniu 2011 r. Zazwyczaj była zatrudniona na krótko - najdłuższe zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych trwało 5 miesięcy. (bezsporne)

W okresie od 9 października 2021 r. do 30 kwietnia 2022 r. K. G. (1) była zgłoszona do ubezpieczenia społecznego jako wykonująca umowę zlecenia u żony płatnika składek A. W. (2), która prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) pod takim samym adresem siedziby oraz z takim samym przedmiotem działalności co płatnik.

Dopiero od marca 2022 r. odwołująca została jednocześnie zgłoszona do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Wnioskodawczyni nie знаła się wcześniej z płatnikiem składek. Została do niego przekierowana przez firmę jego żony-której też osobiście nie znała. Przed przejściem do pracy u płatnika odbyła szkolenie.

(umowy zlecenia w aktach ZUS, potwierdzenia przelewów wynagrodzenia w aktach ZUS, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. zapis 00:04:30 -00:08:00 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 28.03.2023 r. zapis 00:02:06-00:15:58)

W dniu 7 maja 2022 r. K. G. (1) i A. W. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) zawarli umowę zlecenia na czas określony od 7 maja 2022 r. do 31 maja 2022 r., w ramach której ubezpieczona zobowiązała się do wykonywania prac zleconych przy produkcji w dni powszednie, według stawki godzinowej w wysokości 19,70 zł brutto oraz w soboty i niedziele w wysokości 20,20 zł brutto lub do wykonywania prac zleconych dla magazynu na zwrotach według stawki godzinowej w kwocie 20,16 zł brutto oraz w soboty i niedziele w kwocie 20,83 zł brutto. (umowa zlecenia z 7.05.2022 r. w aktach ZUS, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. zapis 00:04:30 -00:08:00 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 28.03.2023 r. zapis 00:02:06-00:15:58)

K. G. (1) została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu umowy zlecenie od 7.05.2022 r. do 31.05.2022 r. jako osoba wykonująca zlecenie w firmie płatnika. (bezsporne)

W dniu 10 maja 2022 r. płatnik składek przekazał do ZUS dokument zgłoszeniowy do ubezpieczenia za K. G. (1). (bezsporne)

W tym samym dniu - 10 maja 2022 r. K. G. (1) stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży. (przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. zapis 00:04:30 -00:08:00 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 28.03.2023 r. zapis 00:02:06-00:15:58)

W imiennych raportach rozliczeniowych za K. G. (1) zleceniodawca zadeklarował następujące podstawy wymiaru składek: za maj 2022 r.- 0,00 zł, za czerwiec 2022 r.-242,40 zł, za lipiec 2022 r.- 0,00 zł. (bezsporne)

Z tytułu zawartej umowy wnioskodawczyni otrzymywała wynagrodzenie na rachunek bankowy. (potwierdzenia przelewów wynagrodzenia w aktach ZUS, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. zapis 00:04:30 -00:08:00 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 28.03.2023 r. zapis 00:02:06-00:15:58)

Do obowiązków wnioskodawczyni wynikających z zawartej umowy zlecenia z płatnikiem należała praca na produkcji w tym pakowanie produktów oraz praca przy maszynach produkcyjnych. Swoje obowiązki K. G. (2) miała świadczyć w firmie (...) spółce z o.o. w Ł. jako pracownik outsourcingowy, w tym w weekendy w godzinach zmiennych od 6.00 do 18.00 lub od 18.00 do 6.00. (przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. zapis

00:04:30 -00:08:00 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 28.03.2023 r. zapis 00:02:06-00:15:58)

W dniu 28 kwietnia 2022 r. wnioskodawczyni przeszła niezbędne szkolenie BHP, a wykonywanie zleconych czynności w firmie (...) spółce z o.o. w Ł. podjęła w dniu 7 maja 2022 r. W tym dniu wnioskodawczyni przepracowała 12 godzin od 6.00 - 18.00 pakując produkty. Odbiła kartę potwierdzającą czas pracy i podpisała listę obecności. W dniach 8 i 9 maja 2022 r. wnioskodawczyni pracy nie świadczyła. (informacja pochodząca z (...) spółki z o.o. k. 63, wydruk list obecności i potwierdzenia czasu pracy k. 75-79, wydruk korespondencji sms z 27.04.2022 r., w aktach ZUS k. nienumerowane oraz k./ 5-8, przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. zapis 00:04:30 -00:08:00 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 28.03.2023 r. zapis 00:02:06-00:15:58)

Wnioskodawczyni nie powróciła do pracy u płatnika. Na zwolnieniu lekarskim była do dnia porodu tj. 22 grudnia 2022 r. (przesłuchanie wnioskodawczyni e-protokół z rozprawy z dnia 13.06.2023 r. zapis 00:04:30 -00:08:00 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 28.03.2023 r. zapis 00:02:06-00:15:58)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty złożone zarówno w procesie jak i te zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS. Ustalenia w sprawie poczyniono także w oparciu o przesłuchanie wnioskodawczyni, które korespondowały ze wskazaną dokumentacją i nie zostały podważone przez ZUS.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13 października 1998 r. (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1230) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i art. 9 osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są m.in. osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami" (pkt. 4 ust. 1 art. 6).

Z mocy art. 13 pkt. 2 cytowanej ustawy zleceniobiorcy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Wskazać należy, że stosownie do treści art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Umowa zlecenia należy do kategorii umów o świadczenie usług, a więc do wykonywania czynności mieszczących się w zakresie określonym wolą stron.

Strony zawierające umowę zlecenia, stosownie do treści art. 353¹ k.p.c. mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współzycia społecznego. Wedle woli stron, umowa zlecenie może dotyczyć tak pojedynczego wykonania konkretnej czynności, jak i wykonywania wielokrotnego, powtarzalnego, rozciągniętego w czasie. Odpowiedzialność osoby przyjmującego zlecenie jest rozpatrywana w zakresie jej starannego działania przy wykonywaniu przedmiotu zlecenia, co oznacza, że czynnikiem decydującym przy ocenie pracy tej osoby jest kryterium wykonywanie przez nią czynności na określonym, ustalonym przez strony stosunku prawnego, poziomie. Elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia nie jest zatem wynik, lecz starania podejmowane w celu osiągnięcia tego wyniku (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 1993 roku III AUr 357/93; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 26 stycznia 2006 roku III AUa 1700/05; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 1967 roku, I CR 500/66).

Wykonanie szeregu powtarzających się czynności, składających się na cykl systematycznych i regularnych działań jest cechą charakterystyczną dla umów o świadczenie usług. Elementami przedmiotowo wyróżniającymi umowę zlecenia

(gdy chodzi o czynności prawne – art. 734 § 1 KC), jak i umowę o świadczenie usług nieuregulowanych innymi przepisami (gdy chodzi o czynności faktyczne – art. 750 k.c.) są zatem starania celem wykonania umówionej czynności. Umowa zlecenia nie akcentuje rezultatu (wyniku) jako koniecznego do osiągnięcia. W umowie zlecenia przyjmujący zlecenie nie bierze na siebie ryzyka pomyślnego wyniku spełnianej czynności. Jego odpowiedzialność za właściwe wykonanie umowy oparta jest na zasadzie starannego działania (art. 355 § 1 k.c.), w świadczeniu usługi rozłożonej w czasie istnieje związek wynagrodzenia z ilością, jakością i rodzajem usługi. W zobowiązaniach starannego działania podjęcie przez dłużnika wymaganych czynności przy zachowaniu wiążącego go stopnia staranności oznacza, że dłużnik wykonał zobowiązanie, pomimo że niekoniecznie osiągnięto określony cel umowy. (por. wyrok NSA z dnia 2 grudnia 2020r., II GSK 1037/20)

Przy tym w umowie zlecenia mogą wystąpić cechy kierownictwa i podporządkowania, choć nie takie same, jak w zależności właściwej dla stosunku pracy (art. 22 § 1 i § 111 k.p. oraz art. 750 k.c.). (por. wyrok SN z dnia 21 stycznia 2021r., III PSKP 3/21)

Ogólna kontrola osoby zatrudnionej na podstawie umowy zlecenia, dokonywana przez zleceniodawcę z punktu widzenia rezultatów działalności, nie świadczy o podporządkowaniu pracowniczemu. (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 17 października 2018 r., III AUa 905/18)

W ramach umowy zlecenia zleceniobiorca ma pewnego rodzaju swobodę w zakresie wykonania jego przedmiotu np. co do czasu i miejsca ma samodzielność w określaniu bieżących zadań. Sposób wykonywana pracy nie jest doprecyzowany za pomocą poleceń służbowych. (por. uzasadnienia: postanowienia SN z dnia 12 sierpnia 2020, I PK 126/19, wyroku SN z dnia 22 września 2020, I UK 350/19, postanowienia SN z dnia 22 września 2020, II PK 116/19, postanowienia SN z dnia 22 października 2020, III UK 514/19)

W rozpoznawanej sprawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych zakwestionował fakt zawarcia umowy zlecenia pomiędzy wnioskodawczynią K. G. (1) a płatnikiem składek (...) A. W. (1) i okoliczność jej wykonywania.

Organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa zlecenia zawarta na okres od 7 maja 2022 r. do dnia 31 maja 2022 r. została zawarta dla pozorów - celem uzyskania świadczeń z ubezpieczenia chorobowego, a zatem jest nieważna, akcentując niezdolność wnioskodawczyni do pracy już w dniu zgłoszenia do ubezpieczeń, krótki -zaledwie 3 dniowy okres zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, przystąpienie do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego na krótko - 84 dni przed wystąpieniem długotrwałej niezdolności do pracy, wcześniejszą znajomość stron, brak wcześniejszego okresu podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, brak dowodów potwierdzających wykonywanie zlecenia.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Przepis art. 83 k.c. charakteryzuje czynność prawną pozorną przez wskazanie trzech jej elementów, które muszą wystąpić łącznie: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozorów, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozorów. Złożenie oświadczenia woli dla pozorów oznacza, że osoba oświadczająca wolę w każdym wypadku nie chce, aby powstały skutki prawne, jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli, albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych, albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli.

Odnosząc się do powyższej spornej kwestii należy w pierwszej kolejności zwrócić uwagę, iż w przedmiocie stosowania przepisów prawa cywilnego przy rozstrzyganiu sporów na tle ważności czynności prawnych stanowiących tytuł objęcia ubezpieczeniami społecznymi ukształtowało się bogate orzecznictwo sądowe. W licznych orzeczeniach dotyczących umów o pracę jako podstawy podlegania ubezpieczeniom społecznym podkreślano, iż umowa jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich

praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. (por. wyrok SN z dnia 4 sierpnia 2005 r., sygn. II UK 321/04, wyrok SN z dnia 19 października 2007 r., sygn. II UK 56/07)

Natomiast o czynności prawnej sprzecznej z ustawą lub mającej na celu obejście ustawy można mówić tylko wtedy, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie ma na celu obejścia prawa dokonanie czynności prawnej dla osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa. (por. wyrok SN z dnia 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04, wyrok SN z dnia 6 marca 2007 r., I UK 302/06, wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 r., II UK 334/07)

Podobnie ma się rzecz z innymi umowami będącymi tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym, także umową zlecenia. O pozorności umowy zlecenia można mówić tylko i wyłącznie wówczas, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako zleceniobiorca nie będzie wykonywać przedmiotu zlecenia, a osoba określona jako zleceniodawca nie będzie korzystać z jej świadczenia, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść umowy zlecenia. Dopiero wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia - a nie tylko zawarcie umowy - stwarza obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowego. (por. postanowienie SN z dnia 16 czerwca 2020 r., I UK 315/19)

O prawidłowym zakwalifikowaniu umowy cywilnoprawnej nie decyduje wyłącznie nazwa umowy ani jej formalne postanowienia, ale także sposób jej wykonywania, a w szczególności realizowanie przez strony - nawet wbrew postanowieniom umowy - cech charakterystycznych dla danego stosunku prawnego, które odróżniają zawartą i realizowaną umowę od innych umów cywilnoprawnych. (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 18 lutego 2016r., III AUa 2139/15)

Umowa zlecenia zawarta pomiędzy stronami nie rodzi trwałego stosunku obligacyjnego przez sam fakt jej spisania, w sytuacji, gdy nie jest ona realizowana, a więc nie są wykonywane na jej podstawie ani obowiązki zleceniodawcy, ani zleceniobiorcy, a praca jest de facto wykonywana przez pracownika w ramach oraz w sposób charakterystyczny dla istniejącego pomiędzy stronami stosunku prawnego. Ponadto, umowa dotknięta sankcją bezwzględnej nieważności nie może wywołać skutku polegającego na powstaniu pomiędzy stronami stosunku prawnego, nawet jeżeli jest przez strony faktycznie wykonywana. (wyrok SN z dnia 1 kwietnia 2014 r., I PK 241/13)

Zdaniem Sądu Okręgowego, zebrany w sprawie materiał dowodowy i poczynione na jego podstawie ustalenia faktyczne uzasadniają twierdzenie, że zakwestionowana przez ZUS umowa zlecenia nie została zawarta dla pozoru, to jest bez zamiaru realizacji obowiązków z niej wynikających i była jednak wykonywana.

Postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że wnioskodawczyni obowiązki zleczone w ramach umowy zlecenia z dnia 7 maja 2022 r., w tym samym dniu podjęła i wykonywała je w (...) spółce z o.o. jako pracownik outsourcingowy płatnika, a zleceniobiorca płatnik – świadczenie to przyjmował, płacąc umówione wynagrodzenie.

Ustalenia Sądu wykazały, że w ramach wykonywania umowy zlecenia wnioskodawczyni pracowała tego dnia na produkcji w godzinach 6.00 - 18.00, zajmując się pakowaniem produktów; w następnych dniach pracy nie wykonywała, a od 10 maja 2022 r. stała się niezdolna do pracy w związku z chorobą przypadającą w okresie ciąży.

Przesłuchanie wnioskodawczyni i przedłożona w procesie dokumentacja w tym zakresie wzajemnie się uzupełniają i są wiarygodne. W ocenie Sądu, zwłaszcza wskazana dokumentacja w postaci list obecności i ewidencji godzin pracy potwierdza, iż wnioskodawczyni wykonywała pracę w podmiocie zewnętrznym, do którego została skierowana jako pracownik outsourcingowy – w (...) spółce z o.o., przez 12 godzin, co nie miałyby miejsca gdyby zawarta przez strony umowa zlecenie miała charakter pozorny.

Tym samym w świetle tych okoliczności fakt rzeczywistego realizowania przez wnioskodawczynię w tym dniu umowy zlecenia, a co za tym idzie - istnienia tytułu ubezpieczenia w spornym okresie nie może być kwestionowany.

Zawarcie i wykonywanie umowy zlecenia oznacza zaś, że powstał tytuł ubezpieczenia, o jakim stanowi art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, a zatem należy ustalić podleganie ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie. (por. wyrok SA w Lublinie z dnia 21 sierpnia 2019 r., III AUa 276/19)

Sąd przy tym nie traci z pola widzenia, iż w dniu podpisania umowy zlecenia wnioskodawczyni była w ciąży, a wcześniej nie posiadała odpowiednio długiego okresu podlegania ubezpieczeniu chorobowemu, który gwarantowałby jej prawo do świadczeń. Niemniej jednak zważyć należy, iż prawo nie zabrania zatrudniania kobiet w ciąży, a sama ciąża nie powoduje automatycznie niezdolności do pracy. Fakt pozostawania w ciąży w kontekście pozorności umowy może mieć znaczenie jedynie wtedy, gdyby ciąża w momencie zawarcia umowy w sposób oczywisty wykluczała możliwość świadczenia pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 lutego 2016 r., III AUa 859/15)

Zawarcie umowy której celem jest świadczenie pracy w okresie ciąży, nawet jeśli głównym powodem jest chęć uzyskania zasiłku macierzyńskiego bądź odpowiednio wysokiego zasiłku, nie jest naganne ani tym bardziej sprzeczne z prawem, jeśli umowa faktycznie jest realizowana. (por. wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 25 października 2022 r. VIII U 1950/21, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 czerwca 2022 r., III AUa 62/21)

Ponadto powyższe w żaden sposób nie wpływa na ocenę wiarygodności przesłuchania wnioskodawczyni w kwestii realizacji zawartej umowy – które mają pokrycie w dokumentacji złożonej w toku procesu. Podkreślić należy też, iż w świetle przedstawionych list obecności i uwzględniając fakt, iż wnioskodawczyni wykonywała zleconą przez płatnika pracę, oraz okoliczność że wcześniej wnioskodawczyni wykonywała pracę w firmie żony płatnika i przez tę firmę (nijako w celu kontynuacji zatrudnienia) została przekierowana do pracy u płatnika (jednocześnie wnioskodawczyni nie знаła wymienionych osób) nie można dojść do przekonania, że strony post factum stworzyły sztuczny tytuł do ubezpieczeń, by dać wnioskodawczyni ochronę w związku z ciążą.

Podkreślić należy też, iż wobec treści zgromadzonego w sprawie materiału nie można dojść do przekonania, że wnioskodawczyni w nie miała w ogóle zamiaru wykonywania zlecenia.

Na mocy art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących m.in. zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i przebiegu ubezpieczeń, a zatem ma prawo do kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umowy zlecenia, jako że rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takie zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78, w którym stwierdził, iż na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli. Powyższe stanowisko jest aktualne na gruncie analizy umowy zlecenia. Organ rentowy jest stroną postępowania, która, jak każda strona procesu, jest zobligowana do wykazania twierdzeń, z których wywodzi skutki prawne (art. 232 k.p.c.). W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych organ rentowy ma pozycję strony (art. 477¹⁰ § 1 k.p.c.), więc powinien przejawiać odpowiednią aktywność dowodową, w przeciwnym razie ponosi negatywne skutki prawne swej bierności, polegające zwłaszcza na zmianie wydanej decyzji. (vide wyrok SA w Katowicach z dnia 19 listopada 2013 r., III AUa 2476/12)

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy na gruncie rozpatrywanego przypadku w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa zlecenia w okresie od 7 maja 2022 r. miała charakter pozorny – nie była realizowana.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

J.L.